🔁 זהה, שונה, דומה: בונים רונדו

כיתה ב' | מוזיקה | 45 דק' | שיעור לפי מעגל הלמידה · מערך למורה

❓ איך יודעים שקטע במוזיקה חוזר שוב?

עיגון בתוכנית הלימודים: כיתות א'–ב' – חזרה ושינוי: זהה, שונה, דומה; מבנים בסיסיים (תכנית הלימודים במוזיקה לבית הספר היסודי (כיתות א'–ו'), משרד החינוך – הפיקוח על הוראת המוזיקה – כיתות א'–ב', האזנה: חזרה ושינוי)

„התלמידים יבחינו בין חלקים זהים ובין חלקים שונים ביצירה, תוך שימוש נכון במונחים זהה, שונה, דומה. התלמידים יכירו מבנים מוזיקליים בסיסיים, כמו א-ב, א-ב-א, רונדו."

מטרות

מטרה מרכזית: התלמידים יזהו בהאזנה חלק שחוזר ביצירה, יסדרו חלקים למבנה רונדו (א-ב-א-ג-א) ויבצעו אותו בקבוצה תוך כניסה בזמן לחלק שלהם.

- התלמידים יבחינו בין שני קטעים זהים, דומים או שונים וישתמשו נכון במונחים.
- התלמידים יזהו בהאזנה מנגינה שחוזרת ביצירה ויסמנו כל חזרה בהרמת יד.
- התלמידים יבנו ויבצעו בקבוצה רונדו כיתתי שבו חלק א חוזר שלוש פעמים.

ידע קודם: שירת שיר עם פזמון חוזר · מחיאת תבנית קצב פשוטה אחרי המורה · הבחנה בין מהיר לאיטי (א').

מושגים: זהה, שונה, דומה · חלק במוזיקה · מבנה א-ב-א · רונדו · נושא (החלק שחוזר)

חומרים: לוח חכם או מחשב עם רמקולים · כרטיסים גדולים: זהה / שונה / דומה · כרטיסי אותיות א, ב, ג בשלושה צבעים · כלי הקשה: תופים, מקלות, משולשים, שייקרים · מחשב או לוח חכם לסימולטור

מהלך השיעור לפי שלבי מעגל הלמידה

1. פתיחת המעגל – איתור ידע קודם **5 דק'**	*מאתרים ידע קודם על חזרה: שיר עם פזמון.* 1. שרה עם הילדים שיר מוכר עם פזמון: "איזה חלק חוזר שוב ושוב?" 2. "איך ידעתם שזה אותו חלק?" (אותן מילים, אותה מנגינה). 3. מציגה את השאלה המובילה: "ואם אין מילים בכלל – איך נדע שחלק חוזר?" **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "הפזמון חוזר – יש בו אותן מילים". • השערה צפויה: "נקשיב למנגינה".
2. התנסות **12 דק'**	*התנסות: משחקי האזנה והאזנה ליצירה – לפני השמות.* 1. משחק "זהה, שונה או דומה": המורה מוחאת תבנית קצרה ואז עוד תבנית; הילדים מרימים כרטיס (דומה = כמעט אותו דבר, עם שינוי קטן). 5–6 סבבים. 2. "מתי היה קשה להחליט? מה ההבדל בין שונה לדומה?" 3. מקרינה את "אלה טורקה" (2:43): "בכל פעם שהמנגינה הקופצנית והחגיגית חוזרת – הרימו יד!" 4. "כמה פעמים הרמתם יד? מה שמעתם בין הפעמים?" 🎬 **סרטון:** Mozart - Alla Turca - Melody Street (Melody Street) – youtube.com/watch?v=qJT6kPp-c3o **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "הרמנו יד שלוש פעמים, ובאמצע היה משהו אחר, יותר שקט". • קושי צפוי: מבלבלים "דומה" ו"שונה" ← המורה מחזירה תבנית אחת ומשנה רק את הסוף: "כמעט אותו דבר – דומה".

3. המשגה **9 דק'**	*מהמשחק וההאזנה אל המושגים: חלק, מבנה א-ב-א, רונדו.* 1. מסבירה: לחלק הראשון קוראים א, לחלק חדש – ב, ולעוד חלק חדש – ג. 2. אני מדגימה: מחיאה (א) – רקיעה (ב) – מחיאה (א), עם כרטיסי אותיות על הלוח. "שמעתם? א חזר – זה מבנה א-ב-א." 3. נעשה יחד: הכיתה מבצעת לפי הכרטיסים א-ב-א, ואז המורה מוסיפה ג: א-ב-א-ג-א. "מה חוזר כל הזמן?" – זה רונדו: הנושא חוזר בין חלקים חדשים. 4. מקשרת לסרטון: גם שם מנגינה אחת חזרה כמה פעמים בין חלקים אחרים. **מושגים:** זהה – בדיוק אותו דבר. · דומה – כמעט אותו דבר, עם שינוי קטן. · שונה – משהו אחר, חדש. · מבנה א-ב-א – חלק ראשון, חלק חדש, ושוב החלק הראשון. · רונדו – מבנה שבו חלק א (הנושא) חוזר שוב ושוב, ובין החזרות יש חלקים חדשים: א-ב-א-ג-א. **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "א חוזר תמיד – הוא הנושא". • תפיסה שגויה נפוצה: "רונדו זה ריקוד בעיגול" ← המורה: "השם דומה למילה עיגול, כי הנושא חוזר כמו במעגל – אבל רונדו הוא מבנה של מוזיקה." **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • למה לדעתכם מלחינים מחזירים את הנושא שוב ושוב? מה זה עושה למאזין? (הסקה)
4. יישום – ביצועי הבנה **12 דק'**	*ביצוע הבנה: בונים ומבצעים רונדו כיתתי.* 1. מלמדת את חלק א – כל הכיתה אומרת בקצב עם מחיאות כף: "רונדו, רונדו, מסתובב – הנושא תמיד שב!" 2. עכשיו לבד (בקבוצות): קבוצת התופים ממציאה את חלק ב (8 פעמות), קבוצת השייקרים והמשולשים – את חלק ג (3 דק'). 3. הילדים מסדרים את החלקים בסימולטור "בונים רונדו", והכיתה מבצעת לפי הסדר; מקליטים. 4. מאזינים להקלטה: "האם שמענו את א חוזר? מי נכנס בזמן?" **משימה:** בנו רונדו של הכיתה: חלק א חוזר שלוש פעמים, ובין החזרות מנגנים חלקים חדשים – ב ו-ג. 🕹️ **סימולטור:** בונים רונדו – חלק א צריך להופיע בהתחלה, באמצע ובסוף – ובין החזרות חלקים חדשים. (בעמוד השיעור באתר) **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "א חזר שלוש פעמים – בהתחלה, באמצע ובסוף". • קושי צפוי: קבוצה נכנסת מוקדם ← המורה מסמנת כניסה ביד ומבקשת לספור 8 פעמות בשקט. **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • איך היה נשמע הרונדו אם חלק א היה חוזר "דומה" – עם שינוי קטן בכל פעם? (העברה)

5. סגירת המעגל – רפלקציה והערכה **7 דק'**	*סגירת המעגל: כרטיס יציאה, שאלון ורפלקציה.* 1. כרטיס יציאה (2 דק'): המורה מבצעת שלוש תבניות קצרות (מחיאה-רקיעה-מחיאה וכו'); לכל תבנית הילדים מרימים כרטיס אותיות: א-ב / א-ב-א / רונדו. 2. שאלון בלוח החכם (3 דק'). 3. חוזרת לשאלה המובילה ושאלת רפלקציה (2 דק'). **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: מזהים נכון את א-ב-א ואת הרונדו. • טעות צפויה: מסמנים א-ב-א לרונדו ← המורה מבצעת שוב ומבקשת לספור כמה פעמים א חזר. 📝 **שאלון** (6 שאלות) **ורפלקציה** – בדף לתלמיד. 🎟️ **כרטיס יציאה:** הקשיבו לשלוש התבניות של המורה. לכל אחת הרימו את הכרטיס: א-ב, א-ב-א או רונדו. • מזהה נכון את שלוש התבניות • מזהה שברונדו חלק א חוזר יותר מפעמיים • משתמש בשמות האותיות כשמסביר

הלימה: מטרה – פעילות – עדות

זהה / שונה / דומה	התנסות – משחק הכרטיסים	הרמת כרטיסים, שאלות 1 ו-6 בשאלון
זיהוי מנגינה חוזרת	התנסות – "אלה טורקה"	הרמת יד בזמן, שאלה 5
בניית רונדו וביצוע (מטרה מרכזית)	המשגה (הדגמה ובנייה משותפת) ויישום (רונדו כיתתי)	סדר בסימולטור, הביצוע וההקלטה, כרטיס היציאה, שאלות 2–4

התאמה לשונות

מתקשים	• רק זהה ושונה (בלי דומה) ומבנה א-ב-א בלבד • כרטיסי אותיות בצבעים שונים לכל חלק • בביצוע: הילד עומד ליד חבר תומך בקבוצה
בינוניים	• זהה/שונה/דומה, בניית רונדו א-ב-א-ג-א וביצוע בקבוצה
מתקדמים	• להוסיף חלק ד ולבנות רונדו ארוך (א-ב-א-ג-א-ד-א) • לבצע חזרה "דומה" של חלק א עם שינוי קטן שהם בוחרים ולהסביר אותו

מחוון

- משתמש נכון במונחים זהה, שונה, דומה בשתי דוגמאות לפחות.
- מזהה בהאזנה מנגינה שחוזרת (מרים יד בזמן).
- מסדר את החלקים למבנה רונדו.
- נכנס בזמן לחלק שלו בביצוע הקבוצתי.

רב-תחומיות

- מתמטיקה: זיהוי תבנית חוזרת (א-ב-א-ג-א) והמשכתה – אותה מיומנות של תבניות במתמטיקה, כאן בצלילים ובאותיות.
- עברית – חינוך לשוני: שיר עם פזמון חוזר: הילדים משווים בין חזרה בשיר עם מילים לבין חזרה במוזיקה בלי מילים.

תשובות השאלון: 1–ב · 2–ג · 3–א · 4–ב · 5–ב · 6–ב

🔁 זהה, שונה, דומה: בונים רונדו

שם _____ כיתה _____ תאריך _____

❓ אֵיךְ יוֹדְעִים שֶׁקָּטַע בַּמּוּזִיקָה חוֹזֵר שׁוּב?

🕹️ **בסימולטור: חֵלֶק א צָרִיךְ לְהוֹפִיעַ בַּהַתְחָלָה, בָּאֶמְצַע וּבַסּוֹף – וּבֵין הַחֲזָרוֹת חֲלָקִים חֲדָשִׁים.**
אֵיזֶה חֵלֶק שְׁמַעְתֶּם הֵכִי הַרְבֵּה פְּעָמִים? לָמָּה קוֹרְאִים לוֹ הַנּוֹשֵׂא?

_____

_____

🛠️ **משימה:** בְּנוּ רוֹנְדוֹ שֶׁל הַכִּתָּה: חֵלֶק א חוֹזֵר שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים, וּבֵין הַחֲזָרוֹת מְנַגְּנִים חֲלָקִים חֲדָשִׁים – ב וְ-ג.

_____

_____

_____

📝 שאלון

1. מָה פֵּרוּשׁ "דּוֹמֶה"?

◯ בְּדִיּוּק אוֹתוֹ דָּבָר ◯ כִּמְעַט אוֹתוֹ דָּבָר, עִם שִׁנּוּי קָטָן ◯ מַשֶּׁהוּ חָדָשׁ לְגַמְרֵי

2. בְּמִבְנֶה אַ-בְּ-א, מָה מְנַגְּנִים בַּסּוֹף?

◯ חֵלֶק חָדָשׁ ◯ שֶׁקֶט ◯ שׁוּב אֶת חֵלֶק א

3. מָה חוֹזֵר שׁוּב וְשׁוּב בְּרוֹנְדוֹ?

◯ חֵלֶק אַ – הַנּוֹשֵׂא ◯ חֵלֶק ג ◯ רַק הַתֻּפִּים

4. אֵיזֶה מִבְנֶה הוּא רוֹנְדוֹ?

◯ אַ-ב ◯ אַ-בְּ-אַ-ג-א ◯ אַ-אַ-א

5. אֵיךְ אֶפְשָׁר לָדַעַת שֶׁחֵלֶק בְּמוּזִיקָה חוֹזֵר, גַּם בְּלִי מִלִּים?

◯ לְפִי הַצֶּבַע שֶׁל הַכְּלִי ◯ שׁוֹמְעִים שׁוּב אוֹתָהּ מַנְגִּינָה וְאוֹתוֹ קָצֶב ◯ לְפִי אֹרֶךְ הַסִּרְטוֹן

6. אִם מְנַגְּנִים אֶת חֵלֶק א שׁוּב, אֲבָל קְצָת יוֹתֵר מַהֵר – הַחֵלֶק...

◯ זֵהֶה ◯ דּוֹמֶה ◯ שׁוֹנֶה לְגַמְרֵי

🎟️ **כרטיס יציאה:** הַקְשִׁיבוּ לִשְׁלוֹשׁ הַתַּבְנִיּוֹת שֶׁל הַמּוֹרֶה. לְכָל אַחַת הֵרִימוּ אֶת הַכַּרְטִיס: אַ-ב, אַ-בְּ-א אוֹ רוֹנְדוֹ.

_____

_____

🪞 רפלקציה

מָה לָמַדְתִּי הַיּוֹם עַל חֲלָקִים בַּמּוּזִיקָה?

_____

מָה עָזַר לִי לִשְׁמֹעַ שֶׁחֵלֶק חוֹזֵר?

אֵיזֶה חֵלֶק בְּרוֹנְדוֹ שֶׁלָּנוּ אָהַבְתִּי לְנַגֵּן? לָמָּה?

אֵיפֹה עוֹד שָׁמַעְתִּי מַשֶּׁהוּ שֶׁחוֹזֵר שׁוּב וְשׁוּב?

אני יכול/ה...	בטוח/ה	כמעט	עוד לא
אֲנִי יָכוֹל/ה לְהַגִּיד אִם שְׁנֵי קְטָעִים זֵהִים, דּוֹמִים אוֹ שׁוֹנִים.			
אֲנִי יָכוֹל/ה לִשְׁמֹעַ מָתַי מַנְגִּינָה חוֹזֶרֶת.			
אֲנִי יָכוֹל/ה לִבְנוֹת וּלְנַגֵּן רוֹנְדוֹ עִם הַכִּתָּה.			